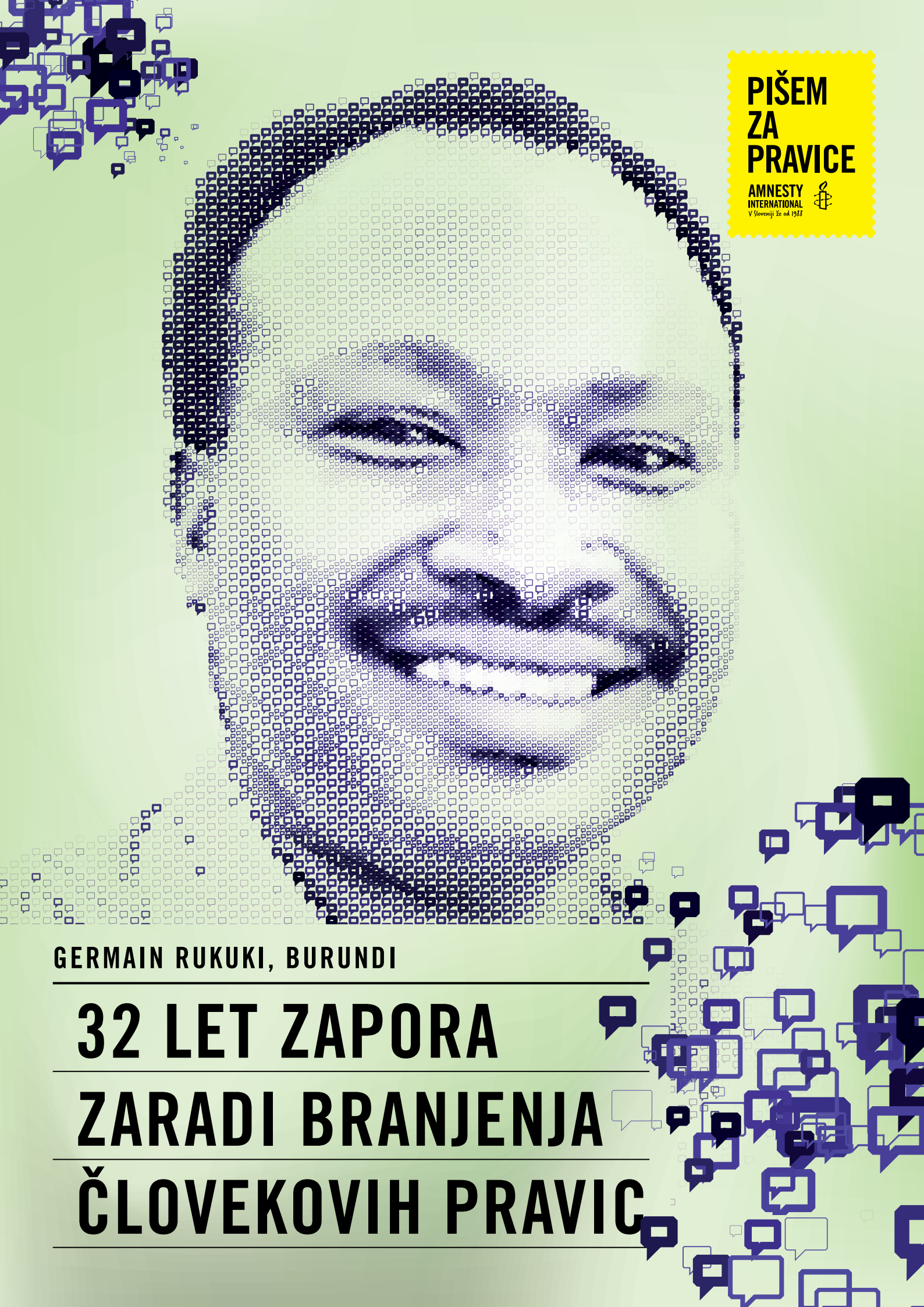

**PIŠEM
ZA
PRAVICE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

V Sloveniji že od 1988

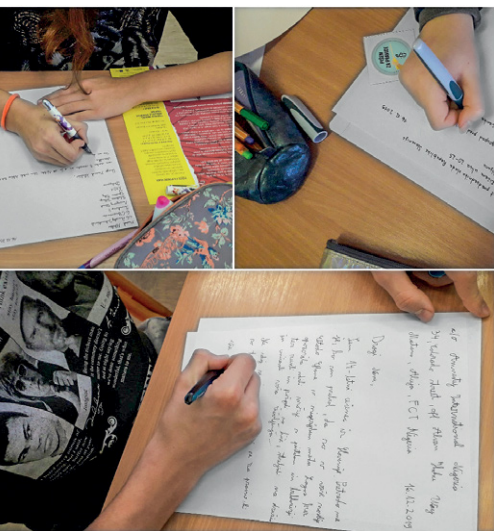
GERMAIN RUKUKI, BURUNDI

32 LET ZAPORA ZARADI BRANJENJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

PIŠEM ZA PRAVICE

Pišem za pravice je globalna akcija Amnesty International, v okviru katere vsako leto izberemo najmanj 10 ljudi ali skupin ljudi, ki so jim kršene človekove pravice, in povabimo ljudi z vsega sveta, da se zavzamejo zanje. To pomeni, da pišejo apele in/ali podpisujejo peticije za oblasti, ki kršijo njihove pravice, pa tudi, da za same žrtve ustvarjajo solidarnostna sporočila, preko katerim jim sporočijo, da niso sami_e.

Pišem za pravice res spreminja življenje! Ljudje, ki so v preteklih letih prejeli naša solidarnostna sporočila, so povedali, kako pomemben vir moči je bila zanje njihova srčnost. Pogosto pa se tudi res spremeni njihova situacija; odpravijo se obtožbe, z njimi zaporniške oblasti ravna manj grdo, spremenijo se zakoni itd.

Pišem za pravice 2019 na Osnovni šoli Šempeter v Savinjski dolini.

O AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International je globalno gibanje več kot sedmih milijonov ljudi, ki se skupaj borimo proti krivicam. Zavzemamo se za svet, v katerem se bodo vsem spoštovali človekove pravice.

Raziskujemo kršitve človekovih pravic in jih **razkrivamo** svetu. Izvajamo **kampanje** za odpravo teh kršitev in za uvedbo novih standardov na področju človekovih pravic (na primer, novih zakonov, ki bodo zaščitili ljudi). Poleg tega **osveščamo** in **izobražujemo** o človekovih pravicah.

Skozi naše delo **ščitimo ljudi** in jih **opolnomočimo**; naše aktivnosti segajo od prizadevanj za odpravo smrtnih kazni preko zavzemanja za pravice žensk in deklet do boja proti diskriminaciji in zagovarjanja pravic migrantov in beguncev. Pred roke pravice pomagamo pripeljati mučitelje. Delamo za odpravo zakonov, ki zatirajo ljudi ... Prizadevamo si za osvoboditev ljudi, ki so zaprti zgolj zaradi izražanja svojega mnenja. Postavimo se za ljudi, katerih svoboda ali dostojanstvo sta ogrožena.

O TEH AKTIVNOSTIH

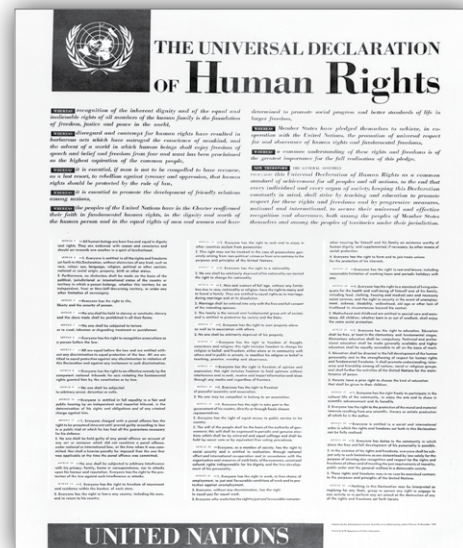
Aktivnosti se lahko izvajajo v različnih okoljih, od razreda do družine, na spletu ali v realnem življenju. Vse temeljijo na participatornih metodah, kjer se sodelujočim informacija ne le predstavi, ampak vprašanja, povezana s primeri, tudi sami raziskujejo, o njih razpravljajo in jih analizirajo. Tako razvijejo ključne kompetence in veščine, oblikujejo svoja mnenja in dobijo poglobljena znanja, sooblikujejo učenje v skladu s svojimi skrbmi in interesi ter imajo možnost, da se odzovejo čustveno in razvijejo svoja stališča.

O SPLOŠNI DEKLARACIJI ČLOVEKOVIH PRAVIC

10. decembra 1948 so v Parizu Združeni narodi sprejeli zelo pomemben dokument: Splošno deklaracijo človekovih pravic. Ta deklaracija je pomemben temeljni kamen mednarodnega varstva človekovih pravic. Več: sola.amnesty.si/sdcp.

O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Človekove pravice so temeljne svoboščine in zaščite, ki pripadajo vsakomur med nami. Temeljijo na načelih dostojanstva, enakosti/enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja ter morajo veljati za vse, ne glede na našo starost, nacionalnost, spol, raso, prepričanja ali spolno usmerjenost ali druge osebne okoliščine.

USPEHI PIŠEM ZA PRAVICE 2019

KAKO SO VAŠA PISMA SPREMENILA ŽIVLJENJA?

ZNIŽANA ZAPORNA KAZEN V IRANU

Yasaman Aryani je bila leta 2019 obsojena na 16 let zapor, ker je brez naglavne rute na vlaku razdeljevala rože. Februarja 2020 je bila njena kazen bistveno znižana, zahvaljujoč tudi več kot 1,2 milijona sporočil z vsega sveta, s katerimi smo skupaj zahtevali njeno prostost. Ne bomo se ustavili, dokler je ne osvobodimo.

»Po vsem svetu si podajamo roke za skupen boj proti krivicam.«

Crystal Swain iz Grassy Narrows

ZMAGA NA PODROČJU ZDRAVSTVENE OSKRBE ZA GRASSY NARROWS V KANADI

Desetletja je staroselska skupnost Grassy Narrows trpela posledice zastrupitve z živim srebrom, kar je bila ena največjih zdravstvenih kriz v Kanadi. Posebej so bili prizadeti mladi, ki so se postavili v ospredje boja za zdravo prihodnost te skupnosti. Po letih zamud so 2. aprila 2020 končno podpisali sporazum za gradnjo zdravstvene ustanove v vrednosti 19,5 milijona kanadskih dolarjev. To je bila velika zmaga za ljudi Grassy Narrows.

ODPRAVA SMRTNE KAZNI V JUŽNEM SUDANU

Magai Matiop Ngong je bil star le 15 let, ko so ga obsodili na smrt. Zahvaljujoč izjemni podpori ljudi, kot ste vi, so njegovo smrtno kazen julija 2020 odpravili. Po vsem svetu so ljudje izvedli kar 765.000 akcij, vključno s pismi in twiti, s katerimi so pozivali, da se njegovo življenje reši. In delovalo je.

»Res velika hvala. Nimam besed. Ne morete si predstavljati, s kakim veseljem je napolnjeno moje srce.«

Magai Matiop Ngong

AKTIVNOST

BRANJENJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

SPOŠTUJTE UKREPE PROTI COVIDU-19

Poskrbite, da boste aktivnost izvajali v skladu s smernicami NIJZ, ter poskrbite za varnost in ustrezno razdaljo.

Če boste aktivnost opravljali na spletu:

- **Izberite** platformo, ki participacijo in interakcijo zagotavlja na varen način.
- **Poskrbite**, da bo aktivnost omogočala potrebno refleksijo in pogovor (v majhnih skupinah).
- **Zagotovite** tehnično opremo za udeležence in jim omogočite učinkovito participacijo.

Zaradi covid-19 in različnih digitalnih prostorov, kjer šole in druge skupine nadaljujejo svoje običajne aktivnosti, Amnesty razvija dodatna gradiva za pomoč pri izvedbi aktivnosti preko spleta. Obiščite spletno stran sola.amnesty.si ali pošljite sporočilo na sola@amnesty.si, če imate kakšna vprašanja.

KLJUČNI KONCEPTI

- Zagovorniki_ce človekovih pravic
- Pravica do svobode
- Svoboda zbiranja
- Pravica do poštenega sojenja

O AKTIVNOSTI

Udeleženci_ke delijo svoje izkušnje, kako so se zavzeli za pravico, in so motivirani, da ukrepajo za zagovornika človekovih pravic, ki mu je bila dosojena skrajno nepoštena kazen.

POTREBEN ČAS

60 minut
(Aktivnosti lahko prilagodite glede na vaš razpoložljiv čas.)

STAROST 14+

UČNI CILJI

- Udeleženci_ke razmišljajo, kako so se v preteklosti že zavzeli proti krivicam.
- Udeleženci_ke vedo, žrtev katerih kršitev človekovih pravic je zagovornik človekovih pravic iz Burundija Germain Rukuki.
- Udeleženci_ke poznajo kampanjo Amnesty International Pišem za pravice in so motivirani za pisanje pisma v podporo enemu od primerov.

PRIPRAVE IN GRADIVA

- Papir, pisala in drugi pripomočki za ustvarjanje.
- Kopije opisa Germainovega primera za vse udeležence_ke.
- Kopije povzetka Splošne deklaracije človekovih pravic za vse udeležence_ke.
- Kopije seznama kršitev človekovih pravic, ki jih trpi Germain.
- Kopije vprašanj in Germain-ove zgodbe (za delo v manjših skupinah).

1 ZOPERSTAVLJANJE KRIVICAM

 5 MINUT

Razdelite papir, pisala in ustvarjalne pripomočke. Sodelujočim razložite, da jih lahko uporabljajo za risanje in pisanje med samorefleksijo. Preberite spodnje besedilo, udeležence_ke pa prosite, naj medtem individualno razmislijo o tem:

Osredotoči se na trenutek, ko si se zoperstavil_a krivici. Kaj se je zgodilo? Zakaj si se uprl_a? So bile zate kakšne posledice – pozitivne ali negativne? Kako je to vplivalo na tvojo pripravljenost, da se boš spet zoperstavil_a krivicam?

Namenite jim še nekaj minut, da pišejo, rišejo ali ustvarjajo, medtem ko razmišljajo o prebranih vprašanjih.

Zatem naj se razdelijo v pare, prosite jih, naj v parih delijo svoje spomine, misli ali refleksije. Preberite jim iztočnice za diskusijo:

- Kaj si se naučil_a s to aktivnostjo?
- Ti je bilo težko zavzeti se za krivice – zakaj (ne)?
- Kaj bi potreboval_a, da bi se proti krivicam zavzel_a bolj pogosto?

Ko pari končajo z razpravo, nekaj udeležencev_k prosite, naj delijo povzetke razprav.

2 GERMAINOVA ZGODBA

 20 MINUTES

Sodelujočim razložite, da bodo spoznali osebo iz Burundija, ki je v zaporu, ker se bori za človekove pravice. Germain je zagovornik človekovih pravic, ki je zaprt zaradi aktivizma.

Razdelite jim kopije opisa primera in jim namenite nekaj minut, da si preberejo opis. Razdelite jih v manjše skupine, razpravljajo naj s pomočjo teh vprašanj:

- **Kako ste se počutili ob branju Germainove zgodbe?**
- **Opazite podobnosti in razlike med vašim in Germainovim življenjem? Katere?**
- **Kaj oblasti z načinom, kako obravnavajo Germaina, sporočajo ostalim, ki se borijo za človekove pravice v Burundiju?**
- **Kot dodatno vprašanje jih lahko vprašate, kako to, da je nekdo grešni kozel ali kaznovan kot zgled, vpliva na ostale zagovornike_ ce človekovih pravic?**

»Zagovornik_zagovornica človekovih pravic« je izraz za osebo, ki samostojno ali z drugimi deluje za promocijo in zaščito človekovih pravic in pri tem ne zagovarja ali uporablja nasilja.

Zatem naj se posedejo nazaj v krog, prosite jih, naj delijo nekaj utrinkov ali zaključkov razprav v skupinah.

3 POMEMBNE PRAVICE

 10 MINUT

Sodelujočim razdelite kopije povzetka Splošne deklaracije človekovih pravic. Če dokumenta še ne poznajo, ga najprej predstavite (druga in zadnja stran priročnika).

Razložite jim, da boste prebrali člene povzetka te deklaracije (na zadnji strani). Vsakič, ko preberete pravico, naj vstanejo (ali dvignejo roko), če menijo, da je ta pravica kršena Germainu. Ker sodelujoči še spoznavajo pravice in imajo le omejene informacije o Germainu, se njihova mnenja lahko razlikujejo, kar je popolnoma v redu.

Preberite člene, enega za drugim, vmes dajte čas, da sodelujoči vstanejo (ali dvignejo roko). Vsakič jih nekaj vprašajte, zakaj so vstali (ali dvignili roko).

4 RAZPRAVA

 15 MINUT

Razdelite seznam kršitev človekovih pravic, katerih žrtev je Germain (v nadaljevanju), skupaj ga preglejte in razpravljajte s pomočjo teh vprašanj:

- **Ste presenečeni nad tem, koliko človekovih pravic je kršenih Germainu?**
- **Ali menite, da so obtožbe upravičene?**
- **Kaj se mora zgoditi, da bo dosežena pravica, resnica in odškodnina za Germaina in druge zagovornike človekovih pravic?**

Če imate čas, si lahko ogledate 5-minutni predstavitveni film o Pišem za pravice. Najdete ga na sola.amnesty.si/pisem-za-pravice-2020.

5 UKREPAJTE ZA GERMAINA RUKUKIJA

 10 MINUT

Sodelujočim razložite, da Amnesty International ljudi po celem svetu poziva, naj se zavzamejo za Germaina. Z njimi delite nekaj zgodb o uspehu minulih kampanj Pišem za pravice in razložite, da Amnesty ljudi spodbuja, naj napišejo pisma oblastem in izrazijo solidarnost z Germainom.

Če nimate časa, da bi apele ali solidarnostna sporočila napisali takoj, lahko udeleženci to storijo kasneje bodisi doma bodisi tako, da si aktivnosti razdelijo. Spodbujajte jih k ustvarjalnosti.

NAPIŠITE PISMO – REŠITE ŽIVLJENJE

Udeležence spodbudite, naj napišejo pismo predsedniku Burundija. Njegov naslov je:

Evariste Ndayishimiye

President of the Republic

Ntare Rushatsi House

Bujumbura, Burundi.

E-pošta: presidence@burundi.gov.bi

@GeneralNeva – Twitter, Facebook and

Instagram

Naslovljanje: Dear Mr President

S temi smernicami jim lahko pomagata napisati bolj osebno pismo:

- Predsedniku napišite nekaj o sebi.
- Napišite, kaj vas je šokiralo pri Germainovi zgodbi.
- Zahtevajte, naj nemudoma in brezpogojno izpusti Germaina.
- Spomnite ga, da se je v govoru, ko je prisegel kot predsednik, zavezal k spoštovanju človekovih pravic.

Nasvete, kako se tega lotiti, najdete na sola.amnesty.si/pisem-za-pravice-2020.

IZKAŽITE SOLIDARNOST

Udeležence_ke spodbudite, naj Germainu in njegovi soprogi Emelyne Mupfaso izkažejo solidarnost. Lahko jima napišejo pismo ali pa podporo in spodbudne besede delijo v spletnih sporočilih. Spomnite jih, da je bil Germain zaradi zavzemanja za človekove pravice v Burundiju obsojen na 32 let zapora. Njihove besede mu bodo v oporo pri spopadanju s krivicami, s katerimi se sooča, odkar je bil julija 2017 aretiran.

Predlagajte, naj v sporočila Germainu ali njegovi soprogi Emelyne vključijo besedilo v kirundščini: **Komera Turikumwe!** (Ostanita močna, z vami smo!)

Fotografirajte izdelke in sporočila, objavite jih na Twitterju, Facebooku in Instagramu, pri tem uporabite ključnika #FreeGermainRukuki in #FreeDefenders. V tem primeru vključite še družbena omrežja slovenske Amnesty, da bomo vedeli, kaj ste naredili.

Svoja solidarnostna sporočila pa lahko pošljete tudi na slovensko Amnesty in jih bomo naprej posredovali mi.

Podporniki_c Amnesty International se v okviru Pišem za pravice 2019 zavzemajo za zagovornike človekovih pravic v Nigeriji.

KRČENJE PROSTORA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE V BURUNDIJU

Od začetka politične krize aprila 2015, ko se je nekdanji in zdaj pokojni predsednik Pierre Nkurunziza odločil kandidirati za tretji mandat, je prostor za izražanje mnenj v Burundiju stalna tarča napadov oz. krčenja. Civilnodružbene organizacije so bile v prvi vrsti protestov proti odločitvi o njegovi ponovni kandidaturi, za katero so številni državljani in državljanke bili prepričani, da krši ustavo iz leta 2005 in mirovni sporazum iz Arushe iz leta 2000, s katerim se je končala dolgoletna državljanska vojna.

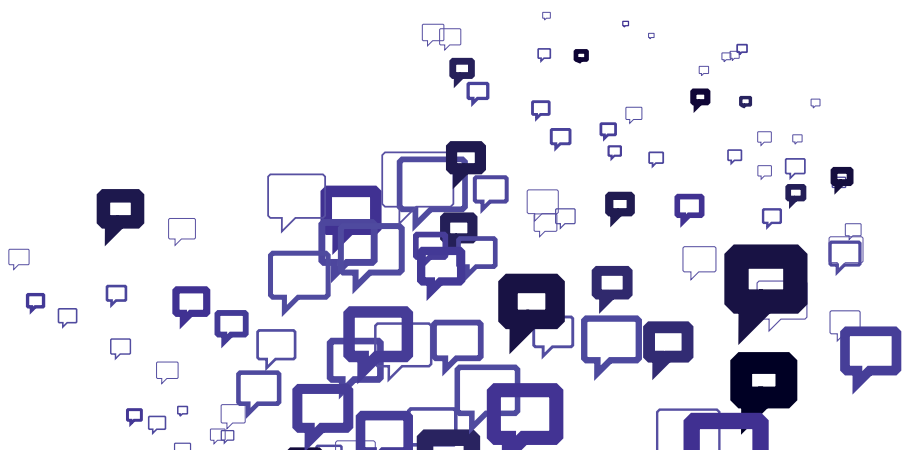
Več kot 400.000 prebivalcev je zbežalo v sosednje države, nekateri so bili pregnani zaradi ukrepov, drugi zaradi bojazni, kaj se bo zgodilo. Številni zagovorniki_ce človekovih pravic, opozicijski voditelji_ce in novinarke_ji so zapustili Burundi, številni izmed tistih, ki so ostali, pa so bili žrtve groženj in povračilnih ukrepov, vključno z aretacijam, s kazenskim pregonom na podlagi izmišljenih obtožb in z domnevnimi prisilnimi izginotji.

Pred predsedniškimi in parlamentarnimi volitvami maja 2020 so se ukrepi proti kritikom vlade nadaljevali. Članom in članicam glavne opozicijske stranke Narodni kongres za svobodo (CNL) so nenehno grozili, jih napadali in aretirali, zaradi politične pripadnosti nekatere celo ubili. Kandidat vladajoče stranke CNDD-FDD je bil 25. maja razglašen za zmagovalca predsedniških volitev 20. maja. Stranka ima po parlamentarnih volitvah tudi veliko večino v nacionalni skupščini. Vendar pa je Katoliška cerkev, ki je med volitvami imela eno največjih neodvisnih mrež opazovalcev, v izjavi opozorila na velike nepravilnosti in izrazila dvom, da objavljeni rezultati izražajo voljo volivcev.

Novi predsednik Evariste Ndayishimiye je zaprisegel 18. junija (pred predajno slovesnostjo, ki je bila načrtovana za avgust) po smrti predsednika Nkurunziza, ki je umrl 8. junija, uradno zaradi srčnega infarkta. Novi predsednik je 23. junija za predsednika vlade imenoval osebo, ki so jo številne organizacije v Burundiju obtožile, da je bila ključna pri zatiranju demonstracij in kritikov od aprila 2015.

Podporniki_ce Amnesty International se v okviru Pišem za pravice 2018 zavzemajo za zagovornike_ce človekovih pravic v Togu.

KRŠITVE ČLOVEKOVIH PRAVIC V PRIMERU GERMAINA RUKUKIJA

ZA RAZPRAVO

ČLOVEKOVA PRAVICA	POVEZAVA Z GERMAINOVIM PRIMEROM
Pravica do poštenega sojenja	Germain je bil priprt brez obtožnice in zaslišan brez dostopa do odvetnika. Na 32 let zaporu je bil obsojen v odsotnosti. Potem ko se je pritožil, je bila nova razsodba ponovno razglašena, ko ni bil prisoten ne on ne njegov odvetnik.
Pravica do osebne varnosti	Germain je bil več dni zaprt, ne da bi zoper njega vložili obtožnico.
Pravica do svobode	Germain je bil zaradi svojega dela za človekove pravice v nevladni organizaciji priprt in ostaja za zapahi od julija 2017.
Pravica ne biti trpinčen	Germain je priprt v močno prenatrpanem zaporu, kjer naj bi zaporniki umirali zaradi covida-19, oblasti pa ne ukrepajo, da bi zmanjšale prenatrpanost.
Pravica do svobode izražanja	Germain je bil priprt in ostaja za zapahi od julija 2017, ker je v okviru svojega dela za človekove pravice v nevladni organizaciji nasprotoval mučenju.
Pravica do domneve nedolžnosti, dokler krivda ni dokazana v poštenem sojenju	Eden od ključnih dokazov za obtožbe in obsodbo so bila elektronska sporočila med Germainom in njegovo službo, takrat uradno registrirano nevladno organizacijo.
Pravica do zasebnega življenja	Germain svoje družine ni videl, odkar so ga priprli leta 2017, najmlajšega sina še ni spoznal.
Pravica ne biti diskriminiran	Germain je bil tarča, ker je zagovornik človekovih pravic, in je kaznovan kot opozorilo ostalim zagovornikom človekovih pravic.

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

DRŽAVLIANSKE PRAVICE IN SVOBOŠČINE

Pravica do življenja, prepoved mučenja in suženjstva, pravica do nediskriminacije.

- Člen 1 Svoboda in enakopravnost pri dostojanstvu in pravicah
- Člen 2 Nediskriminacija
- Člen 3 Pravica do življenja, svobode in varnosti
- Člen 4 Prepoved suženjstva
- Člen 5 Prepoved mučenja

PRAVNE PRAVICE

Pravica do domneve nedolžnosti, pravica do poštenega sojenja, pravica, da nisi samovoljno aretiran ali pridržan.

- Člen 6 Vse nas ščiti zakon
- Člen 7 Pred zakonom smo vsi enaki
- Člen 8 Pravna sredstva, ko so nam kršene pravice
- Člen 9 Prepoved neupravičenega priprtja, zaprtja ali izгона
- Člen 10 Pravica do poštenega sojenja
- Člen 11 Nedolžen, dokler krivda ni dokazana
- Člen 14 Pravica iti v drugo državo in zaprositi za zaščito

SOCIALNE PRAVICE

Pravica do izobrazbe, do ustvarjanja in vzdrževanja družine, do rekreacije, do zdravstvene oskrbe.

- Člen 12 Zasebnost in pravica do doma in družinskega življenja
- Člen 13 Svoboda živeti in svobodno potovati znotraj države
- Člen 16 Pravica do poroke in ustvarjanja družine
- Člen 24 Pravica do počitka in prostega časa
- Člen 26 Pravica do izobrazbe, vključno z brezplačnim osnovnošolskim izobraževanjem

EKONOMSKE PRAVICE

Pravica do lastnine, do dela, do ustreznega bivališča, do pokojnine in do ustreznega življenjskega standarda.

- Člen 15 Pravica do državljanstva
- Člen 17 Pravica do zasebne lastnine
- Člen 22 Pravica do socialne varnosti
- Člen 23 Pravica do pošteno plačanega dela in do članstva v sindikatu
- Člen 25 Pravica do življenjskega standarda, ki omogoča zdravje in dobro počutje

POLITIČNE PRAVICE

Pravica sodelovati pri vodenju države, volilna pravica, pravica do miroljubnega združevanja, svoboda izražanja, prepričanja in veroizpovedi.

- Člen 18 Svoboda prepričanja (vključno z verskim prepričanjem)
- Člen 19 Svoboda izražanja in pravica širjenja informacij
- Člen 20 Svoboda, pridružiti se združenju ter se miroljubno družiti
- Člen 21 Pravica sodelovati pri vodenju tvoje države

KULTURNE PRAVICE, SOLIDARNOSTNE PRAVICE

Pravica sodelovati v kulturnem življenju svoje skupnosti.

- Člen 27 Pravica sodelovati v kulturnem življenju tvoje skupnosti
- Člen 28 Pravica do mednarodnega reda, ki omogoča vse te pravice
- Člen 29 Odgovornost spoštovati pravice drugih
- Člen 30 Teh pravic se ne odvzema!